

GESTALT KURAMI

Gestalt kuramcılarına göre **bütün, parçaların toplamından daha anlamlıdır ve farklıdır.** Birey her şeyi bir bütün olarak algılama eğilimindedir.

Gestalt kuramcıları **Köhler Wertheimmer ve Koffka'dır.**

Gestalt'a göre davranışın değişmesi sürecinde ani bir kavrayış ve seziş oluşur. Buna göre öğrenme davranıştaki değişmeden çok zihinde meydana gelen algı ve kavramdaki değişmelerdir.

GESTALT KURAMININ TEMEL İLKELERİ

- Zihinde birbirine benzeyen uyaranları gruplama eğilimi vardır ve bunlar daha çabuk öğrenilir (**Benzerlik kanunu**).
- Zihinde zaman ve mekan bakımından birbirine yakın bulunan uyaranlar gruplanır ve daha çabuk öğrenilir (**Yakınlık kanunu**).
- Algıda eksiklik olduğu hissedilen parçalar bütünleştirme (**Tamamlama**) eğilimi gösterilir.
- Aynı yönde giden çizgiler, parçalar devamlı(birbiri ile ilişkili) olarak algılanır (**Devamlılık-süreklilik**).
- Basit parçalar daha kolay anlaşılır (**Basitlik**).

- Öğrenme **şekil-zemin** arasındaki ilişkilerdir. Zemin uyarıcıların bulunduğu ortam şekil ise dikkat ettiğimiz uyarandır. Örneğin; bir sınıfta dersi dinleyen öğrenciler için sınıf ortamı zemin, öğretmenin sesi ise şekildir. Bir süre sonra dışarıdan gelen herhangi bir sese (zil) öğrenciler dikkatlerini verdiğinde öğretmenin sesi zemin, dikkat edilen ses şekil olur.

GESTALT KURAMINDA ALGILAMA VE ALGILAMA YASALARI

Gestaltçı psikologlar, öncelikle algılama ve problem çözme süreçleriyle ilgilenmişlerdir. Öğrenme ile ilgili görüşleri, algılama ile ilgili çalışmalara dayanmaktadır. **Algılama** dış dünyadan duyu oranlarımız yoluyla aldığımız duygusal bilginin beyin tarafından seçilip örgütlenerek yorumlanması sürecidir. Bu süreçte bireyler çok farklı şekillerde hareket etmektedirler. Örneğin; kişiler nesneleri, insanları veya olayları belli referans noktalarına(ön yargılara ve beklentilere) göre algılama eğliminde olabilirler. Buna **algısal set oluşturma** veya **algısal kurulum** denir.

Algılama Yasaları

Algısal Değişmezlik:

Bir nesneyi koşullar değişmesine rağmen aynı obje olarak görmemize algısal değişmezlik denir. Örneğin; pencerenin pozisyonuna bağlı olmaksızın(kapalı ya da açık iken) onu pencere olarak, kişiyi önümüzde durmasına ya da uzakta olmasına bağlı olmaksızın aynı kişi olarak algılarız.

Algıda seçicilik:

Birey çevredeki uyarıcıların ancak belli olanlarını seçer ve algılar. Örneğin; spora ilgisi olan birey gazetede ki spor haberlerine yönelir.

İllüzyon(Yanılsama):

Algılama farklılığı ya da hatasıdır. Bir nesnenin ya da etkinliğin algılanmasındaki hatalardır. Örneğin; bir bardak suyun içine bırakılan kalemin kırık görülmesi.

Halisünasyon:

Bireyin olmayan bir şeyi algılamasıdır. Psikolojik rahatsızlığı ifade eder. Örneğin; sokakta yalnız yürüyen bireyin birinin kendini takip ettiğini düşünmesi.

Şekil-Zemin İlişkisi:

Bütün algılamalarda bir şekil bir de zemin vardır. Algılama sırasında göze ilk çarpan nesne şekil olmaktadır. Zemin ise görülen şeklin arka planı ya da arka kısmındakı kalan alandır.

Yakınlık:

İnsan organizması bir alandaki öğeleri, nesneleri birbirine olan yakınlıklarına göre gruplandırarak bir bütün olarak algılar. Görsel uyarıcılar mekanda birbirine yakınlığına dikkat edilerek algılanırken, işitsel uyarıcılar zamandaki yakınlıklarına göre gruplandırılırlar.

Benzerlik:

Şekil, renk, doku, cinsiyet vb. pek çok özellik bakımından birbirine benzeyenler birlikte gruplandırılarak algılanma eğilimindedirler. Örneğin; bazı durumlarda cinsiyet farklılıkları göz önüne almaksızın (kadınlar ve erkekler olarak ayırmadan) bir topluluğu insanlar olarak algılayabiliriz.

NOT:

Yakınlıkta uyarıcıların birbirine benzer olması gerekmez. Önemli olan görsel nesnelerin mekanda yakın durmaları, işitsel nesnelerin zamanda yakın olmalarıdır. Benzerlik yasasında ise uyarıcıların bir grup olarak algılanmalarının altında yatan sebep; renk şekil vb yönlerden birbirlerine benzer olmalarıdır.

Tamamlama:

Bir nesne şekil vb. tamamıyla görülmese bile, tümü görülüyormuş gibi algılanır. Yani organizma eksik kısımları tamamlayarak bir bütün olarak algılama yapabilir.

Örneğin;

Bir İngiliz üverbtesinde yapalın arşatramya göre, kleimleirn hrfalreiinn hnagi sııdaa yzaldkılraı ömneli dğeliimş. Öenlmi oaln brinci ve snonucnu hrfain yrenide omısaıymış. Ardakai hfraliren sırsası kırıışk osla da yzaı oknyuırumş. Çünkü kleimlrei hraf hraf dğeil bir btüün oalark oyourumkuşz ve elsikeri de tammlıoramyuşz.

Devamlılık:

Aynı yönde giden noktalar, çizgiler ve benzerleri birlikte gruplandırılarak algılanma eğilimindedir. Reklam panolarında yanıp sönen ampüller bireye bir devamlılık algısı vermektedir.

Basitlik:

İnsan basit, düzenli bir biçimde organize olmuş şekilleri, karmaşık şekillerden daha kolay algılama eğilimindedir.

Pragnanz Yasası

Gestalt psikologları tüm algı yasalarını genel bir yasa altında toplayarak bu genel yasaya pragnanz yasası adını vermişlerdir. Bu yasaya göre öğrenme sürecinde psikolojik alanda bir dengesizlik olduğunda pragnanz yasa bu dengeyi tekrar sağlamaya yardımcı olur.

Örgütlenmenin koşullar el verdikçe tam, basit, anlamlı ve iyi olmasını ifade eden genel bir yasadır.

Phi-fenomen

Bazı durumlarda uyarıcıların hareketli olmamasına karşın hareketli olarak algılanması durumudur.

KAVRAMA YOLUYLA/SEZİŞ/İÇGÖRÜSEL ÖĞRENME

Gestalt kuramının öncülerinden Köhler maymunlarla yaptığı deneylerde, karmaşık öğrenmelerin bazen **kavrama yoluyla** aniden oluştuğunu bulmuştur.

Köhler tarafından geliştirilen kavrama (seziş) yoluyla belirlediği bir problemi çözmek için bir dizi denemeler yaptıktan sonra çözüm bulamaz ya da bilinen yollar problemi çözmeye yetmezse bir süre sonra çözüm **birden bire (aniden)** zihinde belirir.